

Lerchné dr. Egri Zsuzsa

Anyanyelv felsősöknek

Munkafüzet **6.** osztályosoknak

Tizennegyedik, átdolgozott kiadás

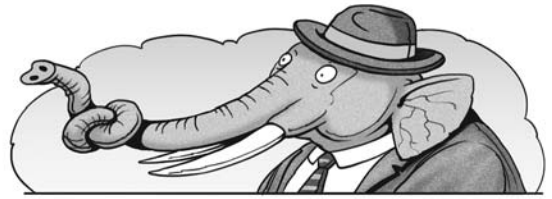
Mozaik Kiadó – Szeged, 2013

Szöveg és szövegértés

1. Szöveg vagy nem szöveg, amit alább olvasol? Bizonyítsd véleményedet!

- a) – *Elefánt úr, jó napot,
folyatjuk a vízcsapot?*
– *Muszáj vagyok, sajnálom,
bedugult az ormányom.*

(Varró Dániel: Andris beszélget az állatokkal)

.....

.....

- b) Bedugult a jó nap, ot, fánt, de nem jukfoly. Or tegnap dugul száj lim-lom.

.....

.....

- c) Kántor Péter költő szerint „az élet egy hosszú pillanat, az ember pedig szeretné kifejezni, amit ebből a pillanatból felfogott. Ilyenkor úgy érzi, hogy muszáj neki elmondania a magáét, mert ha nem mondja el, a torkán akad, megfullasztja.”

.....

.....

2. Hányféle lehet a szöveg megjelenési formája szerint? Foglald táblázatba!

--

3. Kérj kölcsön az iskolai könyvtárból egy katalóguscédulát! Másold le, majd húzd alá, milyen adatokat tartalmaz!

.....

.....

.....

.....

.....

4. Keress ki valamelyik újságból olyan gondolatot, amelyikkel egyetértesz, hiszen olyan, mintha magad fogalmaztad volna! Írd ide szabályosan a forrást, ahol találtad!

.....

SZÖVEGÉRTÉS, SZÖVEGALKOTÁS

Szóbeli szövegek I.

1. Mit teszel, mit mondasz, ha a következőt hallod?

a) Mikor öntöttél vizet a kutyusnak?

Cselekvés:, beszéd:

b) Odaadtad a postásnak a nyugdíj átvételéhez szükséges meghatalmazást?

Cselekvés:, beszéd:

c) Mennyit kaptál vissza a fodrásznál?

Cselekvés:, beszéd:

d) Feleltél nyelvtanból?

Cselekvés:, beszéd:

2. Hogyan reagálsz az elhangzottakra?

Kislány (fiacskám), melyik emeleten laknak Örkényiek?

.....

*Légy szíves, fogd meg a kosaramat, amíg előkeresem a kulcsot! Nem szeretném letenni erre a la-
tyakos kőre!*

.....

Kérlek, dobd be a leveletem, ha a posta felé mész!

.....

Ne izegj-mozogj, angyalom, mert véletlenül a fogad helyett a nyelvedet fúrom ki!

.....

3. Játsszátok el jelenetté kibővítve az előbbi eseteket!

4. a) Nem hallottad a költő nevét és a vers címét, mert későn kapcsoltd be a rádiót.

Hol nézel utána a hiányzó adatoknak?

Szilágyi

Fiának

Örzsébet

A levél

Levelét megírta;

Prága városába.

Szerelmes

Örömhírt

Könnyével

Viszen a

Azt is telesírta.

Szomorú fogságba [...]

A költő neve: A vers címe:

Mikor élt a költő? Mi a vers műfaja?

b) Ki írta a levelet?

Kinek hová szól a levél?

Ki sírta tele a levelet?

Miért van a címzett Prágában?

Nézz utána, ki volt ez a fia Szilágyi Erzsébetnek!

c) Olvasd el a következő idézetet, majd válaszolj a kérdésekre!

*Fölötted egy almafa ága,
szirmok hullnak a szádra,
s külön egy-egy késve pereg le,
ráhull a hajadra, szemedre. (...)*

A költő neve: A vers címe:

Mely szavak vonatkoznak a második személyre?

Karikázd be, milyen hangulatú a részlet: gyengéd, közönséges, kedves, szeretetteljes!

5. Előfordul, hogy nem tartozik másra, ami két ember közt elhangzik. Mutassátok be, hogyan viselkednek ilyen helyzetben

- a szülők, ha kíváncsi gyerekük a közelben van;
- az eladók, ha nem akarják elárulni, hogy a hús nem friss;
- két orvos, ha nem biztosak az általuk megállapított betegség kezelésében;
- a tanulók, ha dolgozatírás közben „segítenek” egymásnak;
- az autóvezető és utasa, ha a rendőri ellenőrzéskor kiderül, hogy a vezetőnél nincs jogosítvány;
- a szobafestők, akik fordítva tették fel a tapétát.

6. Hogyan reagálsz, ha a képeken törtéteknek szemtanúja vagy? Írd le!

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Szöbeli szövegek II.

1. a) Hallgasd meg a Függelék 117. oldalán lévő Nagy Gáspárról szóló szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

b) Mi a műfaja ennek a szövegnek? Hol jelent meg?

.....

c) Hány témát érint Nagy Gáspár? Sorold föl azokat, amelyekre emlékszel!

.....

d) Húzd alá, milyennek tartod a költő vallomását!

őszinte, mellébeszél, tiszteletteljes, vállalja feladatainak teljesítését, elismerést vár, nagyképű

e) Mit tudtunk meg az interjúalany családjáról?

.....

.....

f) Mire tanították a bencés atyák a diákokat Pannonhalmán?

.....

.....

g) Mivel foglalkoztak a régi tanítók az iskolai munkán kívül?

.....

h) Hallgasd meg még egyszer a szöveget, és ellenőrizd válaszaid helyességét! Ha kell, ki is egészítheted őket, ehhez azonban használj más színt!

2. Mutasd be a pannonhalmi diákok életét a saját nézőpontodból, vagyis úgy, mintha te is oda jártál volna!

Még ma is jól emlékszem arra,

.....

.....

.....

3. Keress a könyvtárban vagy az interneten Nagy Gáspár-verseket! Mutass be egyet a társaidnak, majd beszéljétek meg, hogy mit üzen nektek!

4. a) Vitassátok meg, miért hasznos a hallás utáni megértés! Mondjatok rá életszerű példákat is!

b) Foglald össze néhány mondatban a vita eredményét!

.....

.....

.....

.....

A melléknév helyes használata

1. Keretezd be a szöveg mellékneveit! Csoportosítsd őket szerkezetük szerint!

A kislány szorosan összezárta ajkait, és mérgében földhöz vágta a hanglemezt, ám annak a pihe-puha szőnyegen semmi baja nem esett. Később a vékony bakelit mégis kettévált. Ekkor a kislány előbb az egyik, majd a másik darabot addig verte, amíg a legapróbb részei is szilánkokká váltak. Végül könnyes szemmel bámulta az egykori lemezek fekete halmazát, és hallgatta a hangszóró halk sustorgását.

Egyszerű melléknév:

Toldalékos melléknév: – képzett:

– jelezett:

– ragozott:

Összetett melléknév:

2. Melyik szó nem melléknév? Húzd alá a más szófajú szavakat, majd csoportosítsd őket!

elragadó, híradó, bordó, életrevaló, szemrevaló, tennivaló, hasonló, aranyásó, pirinyó, háztető, fenyegető, szavahihető, sző, bő, hű, életmű, sanyarú, félárú, egyenjogú, mélabú, hátlatelt, teltkarcsú, ingerült, kiderült (az igazság), hanyag, remeg, lóg

Főnév:

.....:

3. Mit jelentenek az alábbi szavak? Írd a vonalra!

törökülés = törökméz =

törökbúza = svédcsavar =

svédsekreény = franciakulcs =

franciasaláta = franciaágy =

spanyolnátha = spanyolcsizma =

rácpony = cigánypecsenye =

angolkór = angolkeringő =

4. a) Hány ellentétes jelentésű melléknevet ismersz?

teljes – hiányos,
.....

b) Az ellentétek jelenthetnek valamivel való ellátottságot és annak hiányát. Ilyenekkel is próbálkozz a minta szerint!

erős – erőtlén,
.....

5. Gyűjts mellékneveket tartalmazó állandó kifejezéseket!

Közmondás:

Gonosz eredetnek gonosz a vége.

.....
.....

Szólás:

Szóhasonlat:

.....
.....
.....

6. a) Mesélj el egy fantasztikus történetet sok találó melléknévvel!

b) Készíts részletes leírást a különleges történeted színhelyéről a füzetedben!

7. Mi a magyarázata a különböző írásmódnak?

Kolozsvári Állami Színház

kolozsvári szalonna

Kolozsvári Ákos

Kolozsvári Napló

Kolozsvári utca

Édesapám kolozsvári.

8. a) Folytasd a melléknevek sorát a felismert szabályok szerint!

alsó, középső,

botfűlű, harcsabajuszú,

kicsi, tenyéryni,

lyukacsos, kedélyes,

sápadt, dagadt,
végtelen, hangtalan,
teljes, aljas,
meggyes, könnyű,

b) Melyik helyesírási alapelv érvényesül az egyes szócsoportokban?

Írd a sor elejére a kezdőbetűt!

c) Fokozd a füzetedben a hagyományos írású mellékneveket!

9. Milyen szófajúak az összetett szavak? Írd melléjük a megfelelő rövidítést!

icipici, *födres-fodros*, *gizgaz*, *hőfödte*, *búbánat*, *hazafias*, *irkafirkál*

10. Melyik szó nem fokozható? Mi az oka? Válaszolj csoportosítással a füzetedben!

mai, *pekingi*, *pici*, *anyuci*, *késői*, *duci*, *oktondi*, *valódi*, *csihi-puhi*, *nokedli*, *lakli*, *ugribugri*, *kancsi*,
mentőkocsi, *pöttömnyi*, *badacsonyi*, *alamuszi*, *játszi*, *nyuszi*, *nemzetközi*, *félévi*

11. a) Melléknévből képezhetünk főnevet *-ság*, *-ség* képzővel. Pótold a hiányzó részeket!

Jelöld meg, milyen mássalhangzó-változás történik közben!

kitaszítottság, ére.....ég, kötö.....ég, képze.....ég:

rekedtség, kóka.....ág, fára.....ág, dühö.....ég:

vitézség, kaló.....ág, nehéz.....ég, iga.....ág:

vígság, bete.....ég, öre.....ég, része.....ég, görö.....ég:

b) Foglald mondatba a *fáradság* – *fáradtság* főneveket! Húzd alá az állapotot jelentő szót!

.....
.....

12. a) Milyen kezdőbetű hiányzik?

.....*émetország*,*frika*,*ugat*-.....*zsia*,*öncölszekér*,*lútó*,

.....*őr*-.....*oson*-.....*opron**egye*,*özép*-.....*agyarország*,*ajdahunyd*,

.....*ánchíd*,*argit**íd*,*ázár**tca*,*eves**egye*,*átra**egység*

b) Írd le a fenti földrajzi nevekből képzett mellékneveket! Dolgozz a füzetedben!

13. Melyik a kakukkfíóka? Miért?

a) macska, fecske, kecske, csacska

b) uborka, falka, fehérke, béke

c) mini, néni, soproni, tini

d) hús, dús, fiús, bús

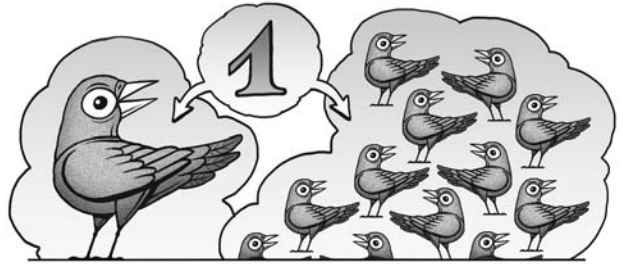
A számnév

1. Húzd alá a szöveg határozott számneveit, karikázd be a határozatlanokat!

A történelmi tárgyú olvasmányok a 19. században váltak divatosakká. Ezt a hagyományt követte Gárdonyi Géza is az Egri csillagok című regényében. A mű öt részből áll. Az első három cselekménye több színhelyen játszódik, amelyeken sok-sok szereplővel találkozunk. A két utolsó fejezet pedig Eger vár védelméről, a magyarok igaz hazaszeretetről, végső elszántságáról szól.

2. a) Határozatlan névelő vagy határozott számnév az egy? Felolvasáskor jelezd hangsúllyal a különbséget a közmondásokban!

*Többet ér egy ma száz holnapnál.
Jobb ma egy veréb, mint holnap egy túzok.
Egy fecske nem csinál nyarat.
Nem jó urakkal egy tálból cseresznyézni.
Egy jó barát felér százszal a vigasságban.
Egy bolond százat csinál.
Ezer varjú ellen elég egy kő.*

b) Gyűjtsd ki a többi számnevet is az előző példákából! Nevezd meg a fajtájukat!

.....

3. Szerkessz a tőszámnevekből sorszámneveket és törtszámneveket!

Írd le őket betűvel is, számmal is!

TŐSZÁMNÉV	SORSZÁMNÉV	TÖRTSZÁMNÉV
1 (.....)		
9 (kilenc)	9. (kilencedik)	1/9 (kilenced)

4. a) Sorolj fel határozatlan számneveket!

.....

b) Foglalj mondatba hármat közülük!

.....

.....

.....

5. Milyen szófajúak az alábbi hasonló hangzású szavak?

négyel – négyyel tízet – tized heten – héten

.....

A mutató névmás

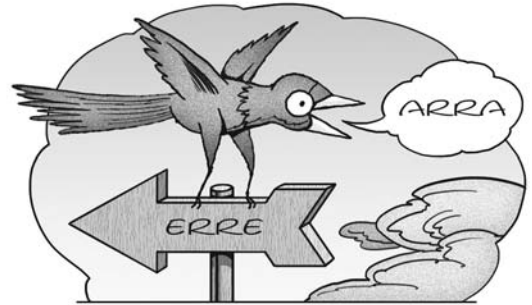
1. Keresd ki az idézetekben található mutató névmásokat! Helyezd el őket a tankönyvéhez hasonló táblázatban (Tk. 75. oldal)! Használd a füzetedet!

*Sietni kell! Munkára gyorsan! [...]
oly rövid ez életem.*

(Kosztolányi Dezső: Láz)

*Ha negyvenéves elmúltál, [...]
Lassan eltűnődöl ezen-azon [...]
Ez a forduló az, mikor az életed új útra tér.*

(Kosztolányi Dezső: Ha negyvenéves)

*Annyi áldás öntsön nyakom,
amennyi szál hajad vagyon!*

(Népköltés)

*Azért van vers, hogy iskolásgyerek
a rímbe-font tant könnyebben magolja?*

(Weöres Sándor: Vázlat az új líráról)

*Ott essem el én,
A harc mezején.*

(Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet...)

*A szegény méh
Rárepült kezére,
Csókot adni
Annak a fejére.*

(Arany János: A méh románca)

2. Folytasd az állandó kifejezéseket, majd húzd alá bennük a mutató névmásokat!

Amilyen a mosdó,

Amilyen az adjonisten,

Azt se mondta, hogy

Olyan, mint a böjti

Annyi esze sincs, mint

3. a) Illeszd az alábbi toldalékokat az *ez, az, emez, amaz, ugyanez, ugyanaz* névmásokhoz!

-t:

-ba, -be:

-val, -vel:

-kor:

-ig:

-hoz, -hez, -höz:

- b) Nevezd meg a mássalhangzó-változásokat!

Az első sorban....., a többiben történt.

4. Gyűjts olyan mutató névmásokat, amelyek írásában a hagyomány és az egyszerűsítés elve érvényesül!

A hagyomány elve: olyan,

Az egyszerűsítés elve: annyi,

5. Hogyan kell írni a mutató névmásokat?

a) Pótold a hiányzó betűket!

e....., a.....	i.....en	ugya.....az	amo.....an
e.....i	ugyana.....i	e.....éle	a.....ora
o.....an	emi.....en	a.....i	a.....éle

b) Írd be a kiegészített névmásokat a helyükre!

A kiejtés elve szerint írjuk:

A hagyomány elve szerint írjuk:

A szóelemzés elve szerint írjuk:

Az egyszerűsítés elve szerint írjuk:

6. Illessz a szövegbe mutató névmásokat!

a) JÓRAVALÓ elolvasta az Egri csillagokat, még a legapróbb részleteket is megjegyezte. MIHASZNA könyvet keresett a könyvtárban, amelyik röviden összefoglalja a cselekményt. De se tudta meg, ki a magyar, ki a török. kudarc talán elég lecke lesz számára, hogy végre dolgozzon, amennyire képes. pedig az eddiginél jóval több!

b) Keress a szóismétlés helyett jobb megoldást!

Kati piros tollal ír. Hédi is pirossal.

Sári magnót kapott. Icu is magnót szeretne.

Hugi három banánt evett. Évi három narancsot evett.

7. a) Melyik helyes? Mi a szabály? A hibás alakot húzd át!

emiatt – ezmiatt, eszerint – ezszerint, emellett – ezmellett, ezúttal, azóta

b) Alkoss a helyes alakokkal tartalmukban összefüggő mondatokat!

.....
.....
.....
.....

A határozatlan és az általános névmás

1. Gyűjtsd ki és osztályozd a szöveg névmásait!

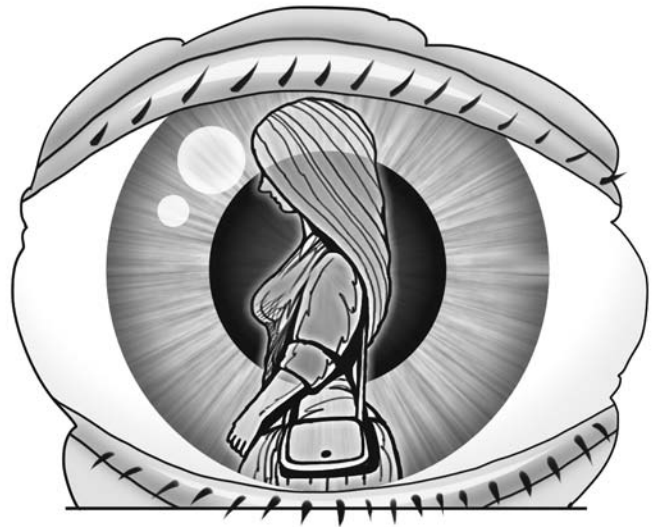
Mi történt a vidám lovassal?

A Nagytemplom egyik gyóntatófülkéje előtt csak itt-ott gunnyasztott néhány imádkozó. A gyerek már ismerte őket, annyira egyformák voltak valamennyien, hogy az újak is megszokottak látszottak az ő szemében. Mindenki összekulcsolt kézzel várt.

Ebben a templomban oly kicsiny volt a térdeplő, amilyen elenyésző a sokadalom! A falak merő sivatagát alig enyhítette valamiféle szentkép vagy szobrocska. Magukba nyelték a legerősebb torkú prédikáló barát hangját is, amely egymásba kuszálódott az orgona hangjával. Nem tudom, miféle munka, még énekelni se lehet benne szépen!

Attól a pillanattól kezdve, hogy Jancsi megpillantotta azt a szőke lányt, nem látott senkit és semmit rajta kívül. De vajon mit kell a másiknak meggyónnia? Mekkora bűn az övé? A fiú hirtelen fogta magát és kilépett a sorból... Bárki ezt tette volna a helyében!

(Szabó István: Iskola a magasban)

	FŐNÉVI	MELLÉKNÉVI	SZÁMNÉVI
Személyes nm.
Birtokos nm.
Visszaható nm.
Kölcsönös nm.
Mutató nm.
Vonatkozó nm.
Kérdő nm.
Határozatlan nm.
Általános nm.

2. Jelöld az igaz (I) és a hamis (H) állításokat!

- A határozatlan névmás jelentése hozzávetőleges.
- Az általános névmás jelentése hozzávetőleges.
- Az általános névmás mindenre és mindenkire vonatkozhat.
- A határozatlan és az általános névmás utótagja kérdő névmás, előtagjaik eltérők.
- A *semmi*, *semmilyen*, *semennyi* általános névmásokban hosszú mássalhangzót írunk.

3. Írj egy olyan párbeszédet, amelyben fontos szerepet kapnak a határozatlan névmások! Dolgozz a füzetedben!

4. Játsszatok el mindenkire érvényes illemszabályokat bemutató jeleneteket a vendégség témakörével kapcsolatban!

5. Jelöld meg, hogy a kiemelt névmások közül melyik általános (Á), melyik határozatlan (H)!

- Jaj, *valamit* elfelejtettem!
- Ki-ki* gondoskodjon magáról!
- Ne fogadj el idegentől *semmilyen* ajándékot!
- Ne higgy *mindenféle* csábító reklámnak!
- Szedjete *néhány* szem szilvát a fáról!
- Megtalállak, *akárhová* bújtál.

6. Melyik nem névmás? Húzd át!

- *bárki, bármi, bárka* – *valamilyen, valamikor, valamekkora*
- *segít, senki, semmilyen* – *akármennyi, akármért, akárcsak*
- *néhány, néha, néni* – *mindentudó, mindenki, mindenféle*

7. Válassz egyet az alábbi témák közül! Írj róla érdekes, izgalmas elbeszélést sok határozatlan és általános névmás felhasználásával! A füzetedben dolgozz!

- a) Ki járt itt? Írd le a történetet egy sok izgalmas filmet látott gyerek nevében! Hitesd el az olvasóval, hogy a veszély közepette sem vesztetted el a lélekjelenlétedet!
- b) Segítsen már valaki! (Képzeld el, hogy egyedül vágta neki a biciklitúrának! Elszakadt a láncod, és lassan esteledik...)
- c) Valavár mondája a XXI. század stílusában. (Mutasd be a minden technikával ellátott Valavárt a XXI. század emberének! A célod legyen az, hogy miközben elkápráztatod a hallgatóságodat, ébreszd rá őket a tanulás fontosságára is!)

8. Melyik nem tartozik a sorba? Indokold meg a válaszod!

- *én, te, ő, mi, ti, űk, övük* – *milyen?, ilyen, olyan*
- *ez, az, ilyen, olyan, nekem, ennyi, annyi* – *akárki, akármilyen, amennyi*
- *enyém, tied, övé, kié, mienk, tietek, övük* – *hány?, néhány, valahány*
- *aki, ami, amely, amilyen, akármilyen, amennyi* – *be, át, mi, le*

9. Milyen névmásokkal tudod helyettesíteni?

- az én kuckóm – az ő virága –
- a mi titkunk – rengeteg –
- boldog – tizedik –
- színházban – gyerekek –

10. Egészítsd ki a mondatokat névmással!

- Mutasd meg, a lecke! sügró megsérült.
- Vigyázz! osztályba jársz?
- Van időd, hogy foglalkozz?
- az iskolába beíratkozhat.

11. Írd le diktálás után a füzetedbe a következő névmásokat!

ilyen-olyan, amennyi, semmilyen, őbelőle, egymással, valakié

A kötőszó

1. Mondatrészeket vagy mondatokat köt össze a kötőszó?

Adjon Isten ifjúságot, / [...] Egészséget, pénzt és hitet. (Ady Endre)

.....

Miért sír a gyermek / [...], Mert szenvedéssel kezdi életét? (Várnai Zseni)

.....

Nem fáradsz-e rám mosolyogni, / ha csüggedek? (Vörösmarty Mihály)

.....

Nélküled üres minden képerket, / és világtalan az egész világ. (Petőfi Sándor)

.....

Most tél van és csend és hó és halál. (Vörösmarty Mihály)

.....

Elválunk most már, / Te is elmész, én is. (Ady Endre)

.....

2. Kötőszó vagy ige a „vagy”? Húzd alá a kötőszót egyszer, az igealakot kétszer!

*Gyönyörűm, aki voltál,
most vagy bánatom.*

(Babits Mihály)

Nekem a jóság, a jó szerelem vagy.

(Kosztolányi Dezső)

Bármerre nézek, mindenütt te vagy!

(Kosztolányi Dezső)

*Még neked virulnod kell, óh, hon,
vagy szégyen rögzik minden fiadon.*

(Vörösmarty Mihály)

*... olyankor bárhol járj a nagyvilágban,
vagy otthon ülhetsz barna, bús szobádban,
vagy kávéházban bábmészán vigyázd,
hogy gyujtják sorban a napfényü gázt...*

(Babits Mihály)

3. Pótold az írásjeleket mindenhol piros színnel!

Jaj annak aki becsülni nem tudja azt szeret

(Jókai Mór)

Az időt nem az évek számítják hanem amit szenvedtünk alattok

(Jókai Mór)

Ha varrsz se varrhatod meg közös takarónk ha már szétesett
(József Attila)

Nem bánom hogy hűtlen lettél
(Endrődi Sándor)

Hittem hogy lesz idő midőn megösmersz
(Vajda János)

Mert ne is írj inkább hogyszem bölcs gondolatokkal
Terheld meg leveled s gyomrom mert semmi bolondabb
Nincsen mint az okos levelek s én [...] irtódom tőlök
(Petőfi Sándor)

De azért nem hal meg csak olyaténképen
Mint midőn az ember elrejtezik mélyen
És mikor fölbred bizonyos időre
Csodálatos dolgot hallani felőle.
(Arany János)

Kinn sem lát egyebet az öreg szolgánál
Aki dolgát végzi jó Rigó lovánál
(Arany János)

4. a) Egészítsd ki a közmondásokat és a szólásokat kötőszókkal!

Jobb mindenkor sietni, egyszer elkészni.

Nincsen olyan szakács, mindenkinek a szája íze szerint főzne.

Sokat akar a szarka, nem bírja a farka.

Addig jár a korszó a kútra, el nem törik.

Üres hasnak nem kell szép szó, cipó.

..... a mosdó, olyan a törülköző.

Szegény az ördög, nincs lelke.

Úgy elfelejtette, az eperfa a virágot.

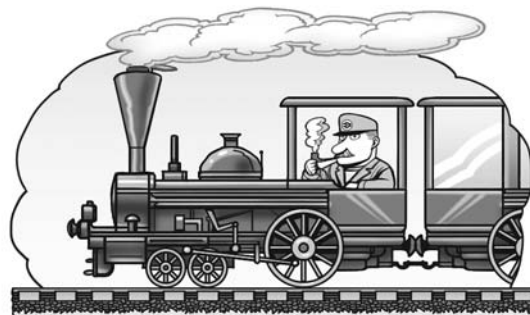
Rossz hajó az, dereglyéje nincsen.

b) Magyarázd meg az állandó kifejezések jelentését! Ha nem sikerül, segít a Magyar szólások és közmondások című kézikönyv.

5. a) A két meg közül melyik a kötőszó?

Indul már a vonatom:
következik Badacsony,
utána meg Jászberény,
nem állunk meg Ráckevén.

(Végh György: Rendhagyó mozdonyvezető)

b) Mit köt össze a kötőszó?

TARTALOM

TANÉV ELEJI ISMÉTLÉS	
Nyelv és kommunikáció	3
Hangtan és helyesírás	4
A szó szerkezete és jelentése	7
Mondatok, mondatfajták	9
Szöveg és szövegértés	10
SZÖVEGÉRTÉS, SZÖVEGALKOTÁS	
Szóbeli szövegek I.	11
Szóbeli szövegek II.	13
Beszédhelyzet, kommunikációs helyzet	14
Kommunikációs gyakorlatok	15
Írott szövegek értelmezése	17
A szövegértést zavaró körülmények	19
Az átfutástól a szöveg birtokba vételéig	21
Amíg az ötletből szöveg lesz	23
Rövidebb digitális szövegek	25
BEVEZETÉS A JELEK VILÁGÁBA	
Jel és jelentés	27
A nyelvi jel	30
Szókincsünk rétegződése	31
A beszélt nyelvi metafora	32
AZ ALAPSZÓFAJOK	
A szófajok	33
A főnév	35
A főnév helyes használata	37
A melléknév	40
A melléknév helyes használata	42
A számnév	45
A számnév helyes használata	46
A névmás	48
A személyes névmás	49
A visszaható névmás	52
A kölcsönös névmás	53
A mutató névmás	54
A kérdő névmás	56
A vonatkozó névmás	58
A határozatlan és az általános névmás ...	60
A határozószó	62
A névszók és a határozószók (Részösszefoglalás)	64
Az ige	67
Igemódok, igeidők	69
Az általános és a határozott ragozás	71
Az ige helyes használata	73
A főnévi igenév	78
A melléknévi igenév	80
A határozói igenév	82
Az igék és az igeelvek (Részösszefoglalás)	84
A VISZONYSZÓK	
A névelő	87
A névutó	88
Az igekező	91
A segédige	93
A kötőszó	94
A MONDATSZÓK	
A módosítószó	96
A kapcsolatjelölő mondatzó	97
Az indulatszó	98
A viszonyozók és a mondatzó (Részösszefoglalás)	99
TANÉV VÉGI ISMÉTLÉS	
Jelek, nyelvi jelek, szókincs	101
Szófajaink rendszere	102
Szövegértés, szövegalkotás	107
Függelék	109